

Nr 189.

Av herr **Asplund**, om ökat anslag till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko.

Uti innevarande års statsverksproposition äskas å nionde huvudtiteln under punkt 178 (sid. 277) ett anslag av 8,500 kronor för »Seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko» att utgå till styrelsen för föreningen Vassijaure naturvetenskapliga station. Av 1931 och 1932 års riksdagar har för enahanda ändamål anvisats 10,000 kronor för vart och ett av budgetåren 1931/32 och 1932/33. Sökanden hade för dessa budgetår begärt 17,200 resp. 10,650 kr., under det att styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, till vars förfogande dessa medel ställas, tillstyrkt belopp av 12,800 resp. 10,650 kr. För budgetåret 1933/34 hade begärts och av anstaltsstyrelsen tillstyrkts ett anslag av 10,000 kr., vilket av departementschefen nedbragts till 8,500 kronor.

Vidkommande den som bidrag till lyse och värme, expenser m. m. sedan januari 1930 uppförda post om 600 kr. måste var och en med förhållandena i övre Norrland förtrogen inse, att den endast räcker till täckande av en blygsam del av härunder fallande utgifter, försåvitt temperaturen i arbets- och sovrum skall hållas vid vad som är brukligt. Också har föreningen i sina den 12 augusti 1931 till Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt ingivna petita framhållit en ökning med 150 kr. som oavvislig, liksom också en höjning av handräkningsanslaget från 1,000 kronor till 1,500 kr. Sammankopplingen av dessa poster är helt naturlig, eftersom handräkningen avser ej blott biträde vid transporter inom Abisko, instrumentens skötsel och tillfälliga vikariat för sön- och helgdagsledighet samt sjukdomsfall, utan även vedhuggning och inbärning. Det har icke varit möjligt att få kompetent observator med det blygsamma arvode av 4,200 kr. per år — ersättning för hans resor till och från Abisko vid tillträdet och frånträdet av befattningen faller under expensanslagsposten — som sedan år 1930 utgått, om han skulle ålagts att av egna medel tillsätta hela det belopp, som ytterligare erfordrades för uppvärmning. Också har föreningen i sistnämnda skrivelse anmält, att bränsleanslaget måst till förfång för andra poster inom anslaget överskridas. Denna anmälan lämnades av departementschefen utan erinran, men som statskontoret, under hänvisning till Kungl. Maj:ts cirkulär de 12 juni 1931 angående återhållsamhet med avseende på understöd åt enskilda föreningar, funnit sig icke böra tillstyrka den ifrågasatta anslagshöjningen, förordade han, att anslaget uppfördes med oförändrat belopp, 10,000 kronor.

Genom omständigheter utanför föreningens kontroll, särskilt den svenska kronans fall en månad efter det förenämnda skrivelse ingivits, ha emellertid utgifterna även under andra poster kommit att ökas, så exempelvis för den stora förbrukningen av fotografiskt papper, vilket även oavsett kronfallet bli-

vit dyrare. Endast i obetydlig omfattning har föreningen kunnat möta denna ökning i sina driftskostnader genom en sänkning av timpenningen för de räknebiträden, som utföra bearbetningen av löpande liksom äldre iakttagelser.

I föreningens nu föreliggande hemställan om fortsatt statsanslag ha dessa omständigheter, tydligen under trycket av den i somras till ämbetsverken riktade kategoriska uppmaning att i sina budgetförslag åstadkomma en betydande sänkning gentemot föregående budgetår, icke på annat sätt kommit till uttryck än genom en hänvisning till, att dess närmast föregående år framlagda, med hänsyn till föreliggande omständigheter och utförlig motivering till det yttersta inskränkta petita, 10,650 kr., redan då av riksdagen minskades till 10,000 kronor. Föreningen hade då föreslagit följande uppdelning av anslaget:

Arvode åt en observator	kr.	4,200:—
Handräckning åt denne	»	1,500:—
Bidrag till lyse och bränsle åt observatoriet, expenser m. m... ..	»	750:—
Seismometriskä arbeten	»	1,500:—
Löpande magnetiska arbeten	»	1,200:—
Fortsatt bearbetning av det under perioden 1 juli 1925—		
31 dec. 1929 åstadkomna magnetiska registreringsmaterialet ..	»	1,500:—
		S:a kronor 10,650:—

Det framgår av föreningens i augusti 1931 ingivna hemställan, att föreningen ej kunnat strängt följa den uppgjorda förslagsstaten utan endast tillsett, att statsanslaget, i enlighet med Kungl. Maj:ts brev till statskontoret om ifrågavarande medels anvisande, användes »i huvudsaklig överenssämelse med» angiven fördelning och att till observatorn ej utbetalats mer än det föreskrivna arvudet, 4,200 kronor utan tillfällig löneförbättring eller dyrtids-tillägg.

Föreningen Vassijaure naturvetenskapliga station har under sin snart trettioåriga tillvaro ej blott givit Lapplands naturvetenskapliga utforskande ett hem; den har också ända till 1920 med stöd av framsynta mecenater (härads-hövding Knut Tillberg, framlidne doktor Hjalmar Lundbohm och L. K. A. B.) och utan annan kostnad för statsverket än för resultatens publicering, utfört ett omfattande och noggrant registreringsarbete inom geofysikens olika grenar, sådant som det i våra östra och västra grannländer ansetts åligga staten att helt betala. Det statsintresset upphörde tidigare hos oss med passerandet av Uppsalas breddgrad. Fast mecenaterna under dessa brydsamma tider helt fallit ifrån, och kostnaderna skenbart kommit att helt påvila statsverket, kvarstår dock som föreningens prestation ledarskapet, vilket är och de sista tio åren varit helt oavlönat. Ja, under innevarande och de två första månaderna av nästa budgetår, det internationella polaråret, som ställer alldeles särskilda krav på den naturvetenskapliga stationens prestationsförmåga och framtvingat en utvidgning av dess arbeten, vartill ett beräknat bidrag ur det för Sveriges deltagande begärda anslag om 230,000 kronor, har verkställande ledamoten utom den ökade arbetsbördan jämväl måst vidkännas betydande personliga

kostnader. Det synes icke rimligt, att även i fortsättningen denne förtjänte forskare skall, förutom sitt oegennyttiga, oavlönade arbete, jämväl nödgas vidkännas direkta utlägg för ett tillfredsställande vidmakthållande av arbetena. Detta skulle dock bliva nödvändigt, om anslaget nedsättande till 8,500 kronor vidhålles.

Ur föreningens skrivelse av augusti 1931 framgår vidare, att rätt betydande besparingar skulle kunna göras i de årliga kostnaderna, om vissa förbättringar utfördes på byggnaderna. Enligt vad jag inhämtat ämnar föreningen söka få dessa utförda som beredskapsarbeten. I händelse av bifall härtill, skulle följaktligen årskostnaderna i framtiden komma att nedbringas.

Mot bakgrunden av de omständigheter jag här ovan anført, hemställer jag därför, med instämmande i departementschefens förslag, att bearbetningen av vissa äldre iakttagelser må anstå till ett kommande år, och med utgångspunkt i övrigt från föreningens utförliga framställning av den 12 augusti 1931,

att riksdagen måtte besluta, att anslaget till seismologiska och magnetiska iakttagelser i Abisko måtte för budgetåret 1933/34 utgå med 9,150 kronor.

Stockholm den 21 januari 1933.

C. I. Asplund.

